

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Դ Ի Ի Ր

Ընթացից 'նոր-Նախիջևանայ և Բեսարաբիոյ Թեմական Դպրոցների վասն 1891—92 ուսումնական ամին տուեալ խորհրդարանի Հոգաբարձուաց ի պաշտօնակատարէ Տեսչի Գ. Կ. Չարիխեանէ.

Աւարտելով Դպրանոցի 1891 — 92 ամի ուսման ընթացքը պարտք համարիմ ներկայացնել Մեծարոյ Հոգաբարձութեան մեր ուսուցչական ժողովի վերջին խորհրդոյ արձանագրութեան օրինակը, որմէ կերեայ աշակերտացը նոյն ամի մէջ ցցուցած յառաջագիմութեան և վարուց պատկերը և հաղորդել միանգամայն այն հանգամանքները, որ տեղի ունեցած էին մեր Դպրանոցի մէջ նոյն տարեշրջանին: Անցեալ ամին Դպրանոցի գոյութեան տասը տարին լրանալուն առթիւ, մանրամասն տեղեկութիւններ յայտնած էինք նորա գործունէութեանը ու ցոյց տուած արդիւնքներուն մասին՝ մէջ բերելով նաև նորա պակասաւոր և թերի կողմերը՝ ինչպէս և իւրաքանչիւր հասարակական հիմնարկութեան:

Դպրանոցը մտնելով իւր երկրորդ շրջանը (երկրորդ տասնամեակը) անցեալ ուսումնարանական տարին ընթացել է որոշ ճանապարհով իւր ազգօգուտ գործունէութեան մէջ, օգտուելով իւր նախընթաց տարիներու փորձովը այս կամ այն մանկավարժական հարցին մէջ:

Արդարև՝ կայ արդեօք աշխարհիս երեսին այնպիսի մի անձն կամ հիմնարկութիւն, որ իրեն կատարեալ ճանաչելով իւր ասպարիզում չձգտի հասնել կատարելագործութեան աստիճանին

ոչինչ ուշադրութիւն չդարձնելով ուրիշի հեղինակութեանը կամ ցոյց տուած յառաջագիմութեանը վերայ: Մարդս հասարակական կենդանի է, որ կարօտ է, իրեն նմաններուն հետ շփուել, իրենք ուրիշին հաղորդել և ուրիշներունը ընդունել, եթէ այն օգտաւէտ ճանաչէ իրեն կամ այն գործին, որի գլուխ կանգնած է ինքը: Մեր հիմնարկութիւնը դեռ շատ մանուկ է, ուստի և կարօտ է բարեփոխմունքներու, որ ընդունուած և մտցուցած են ուրիշ նման հաստատութիւններու մէջ Docendo-discimus. (ուսուցանելով կուսանիմք) կասէ Վատինացին, այդ այնպիսի մէկ ճշմարտութիւն է, որի դէմ խօսել անգամ մեղանչել կլինի, որովհետեւ տղայոց ուսուցանելով ուսուցիչը ինքն ալ, քանի կերթայ աւելի հմուտ կդառնայ իւր մասնագիտութեանը մէջ, ճիգով և աշխատութեամբ ձեռք բերած փորձի շնորհիւ և ուրիշներուն ցոյց տուած յառաջագիմութեանը: Նոյնը կվերաբերի և մէկ ամբողջ հիմնարկութեանը, որպիսին է և մեր դպրանոցը:

Ղինելով մէկ նոր ազգային հաստատութիւն՝ ոչ թէ միայն մեր Նախնիքեանի համար, այլև ուրիշ հայաբնակ քաղաքներու և ունենալով ուրիշներէն բոլորովին տարբեր և՛ ծրագիր և՛ բարձրագոյն հաստատուած կանոնադրութիւն, մեր դպրանոցը իւր առաջին շրջանը սկսեց անհաստատ քայլերով՝ ղեկավարուելով ընդհանուր դպրոցական սկզբունքներովը: Նա առաջին նուազ պատահեցաւ շատ դժուարութիւններու, երբ հարկ եղաւ աշակերաններուն դասաւանդութեան ժամեր յատկացնել և նոցա ծրագիրը կազմել և ծրագրաց չափն ու սահմանը որոշելու, որովհետեւ կանոնադրութեան մէջ այդ մասը թողած է անորոշ: Ուրեմն և մեզ կը մնար գէթ առ ժամ մի իբրեւ փորձ, հետեւել ուրիշ նոյնանման միջնակարգ դպրոցներուն ընդունուած կարգերուն, մինչև որ փորձը ցոյց տար՝ որ ինչ աւելի կարեւոր և աւելի օգտաւէտ էր: Ասել է՝ թէ դպրանոցի առաջի տասնամեակի շրջանը եղաւ ուսուցիչ և ուղեցոյց նորա ապագայ յառաջագիմութեանը համար: Սոյն իսկ հանգամանքներէն օգուտ քաղել ձգտելով դպրոցիս վարչութիւնը աշխատեցաւ ուսուցչական ժողովներու միջոցով պարզել այն բոլոր մանկավարժական հարցերը, որոնք կարօտ էին

խոհուն վճռի՝ ժողովի բաղմակողմանի քննութեան ենթարկուելով: Այդ խնդիրներու առթիւ 1891—92 ուսումնարանական տարւոյն մէջ մենք ունեցանք 10 ուսուցչական ժողովի նիստեր, որոնց մէջ ի նկատի առնուեցան առաջին տարիներուն տեղի ունեցած թերութիւնները և առանձին առանձին յանձնաժողովներ և ժողովներ կազմուելով, փոյթ ունեցանք պարզել թէ՛ արդեօք ինչ միջոցներու պէտք է դիմել մեզ սյուսհետեւ՝ թէ՛ դպրանոցի աշակերտաց մէջ աւելի խիստ կարգապահութիւն հաստատելու համար և թէ՛ առհասարակ ծառայողներուն ունել միատեսակ գործունէութիւն, որը միակ առհաւատչեայ կարող է լինել դրպրոցի յառաջագիմութեանն ու բարօրութեանը: Մեծ նշանակութիւն տալով դպրոցական խնդրում կարգապահութեանը, որ լծակ կարող է համարուել նորա բարգաւաճմանը, մեր ուսուցչական ժողովը արժանի ուշադրութեամբ վերաբերուեցաւ դէպի այս խնդիրը՝ աշխատելով ընդունել և գործադրել արդի մանկավարժութեամբ ընդունուած միջոցներն ու պատիժները: Այլև ուշի ուշով քննելով մեր դպրանոցի աշակերտաց ցանկալու չափ յառաջագիմութիւն ցոյց չտալու պատճառը, որոյ մասին խնդիր յարուցած էր նաև Հոգաբարձութեան մէջ և եղած էր առաջարկութիւն, թէ մի գուցէ դպրանոցի մէջ աւանդուած առարկաներու ուսման ծաւալը շատ մեծ լինի, ուստի և անտանելի աշակերտացը համար և կարօտ փոփոխութեան, ուսուցչական ժողովը գտաւ, որ մեր դպրանոցի աւանդելի առարկաներու թիւը՝ թէպէտ արդարև շատ է, բայց աշակերտաց ցուցած տկարութեան պատճառը չէ այնքան ուսման ծաւալի ընդարձակութիւնը, որչափ ծնողաց անտարբերութիւնը ու կամակորութիւնը դպրոցի կարգապահութեան դէմ: Այնու ամենայնիւ աւելորդ չհամարուեցաւ ինչ ինչ մասնաւոր փոփոխութիւններ անել նաև ուսման ծրագրի մէջ. մի քանի դժուար առարկաներու դասաւանդութիւնը աւելի դիւրացնելու համար, մինչև որ մեր աշակերտները ձեռք բերեն աւելի զարգացումն, աւելի պաշար իրենց ստացած դասերը արդիւնաւոր կացուցանելու համար:

Աշակերտներու զարգացման խնդիրը ոչ պակաս հոգածութեան

և զբաղմունքի առարկայ էր ուսուցչական ժողովին նաև ներկայ տարւոյս մէջ: Մեր աշակերտաց վերայ յայտնի կտեսնուէր, թէ մեծամասնութիւնը, բերան ունելով միայն իրեն տուած դասերը, չաշխատէր լրացնել ուսուցիչներէն հաղորդուած տեղեկութիւնները՝ օգտուէտ և զարգացուցիչ գրքերու ընթերցանութեամբ, հետեւաբար չունի տեղեկութիւն ազգային հեղինակներու և նոցա գրուածքներու վերայ և անծանօթ է համարեա բոլորովին Ռուսաց արդի գրականութեանը: Աստուածաբանական ուսմանց սկըզբունքը ըմբռնելու կամ տրամաբանութեան և հոգեբանութեան ուսմունքը իւրացնելու համար հարկաւոր է աշակերտին ունել որոշ զարգացման աստիճան և պաշար: Աշակերտը ի նչպէս կրնայ բաւարար լուծել ուսուցիչներուն իրեն տուած գրաւոր առաջարկութիւնները (թեմաները), լինի նոցա նիւթը ազգային կամ ռուս գրականութենէն առնուած կամ վերացական, քանի որ կանոնաւոր ընթերցանութեամբ ձեռք բերած չէ այն տեղեկութիւնները և զարգացման այն աստիճանը, որը հարկաւոր կճանաչուի պատմական անցքի կամ գրականական որ և է երեւոյթի սկզբնապատճառը և հետեանքը որոշելու համար: Այս խնդիրը շարունակաբար յարուցուած լինելով և նախընթաց տարիներում՝ վերջապէս գտաւ իւր գոհացուցիչ լուծումը այս ընթացիկ տարուան մէջ. դորա համար առանձին մասնաժողով ընտրուեցաւ աշակերտական գրադարանը կարգի գնելու ամենակարեւոր մանկական գրքերը և յայտնի հեղինակութիւնները ձեռք բերելու, որոշուեցաւ աւելցնել ջանքը ընթերցանութեան սէր իւրաքանչիւր հասակի աշակերտաց մէջ արծարծելու և դպրանոցի ամեն ուսուցիչք յանձն առին իրենց առարկաներու վերաբերեալ ընթերցանութեան գրքերը բաժանել աշակերտաց և ապա հաշիւը պահանջել կարգացածներուն:

Ինչպէս վերեւը ասուեցաւ դպրանոցի անցեալը մեզ ցոյց տուեց, որ դպրանոցում աւանդուած առարկաներու ոմանց դասաւորութիւնը և ծաւալը կարօտ է մասնաւոր փոփոխութեան, աշակերտաց թեթեւութեան և գործին յաջողութեան համար. ուստի և ուսուցչական ժողովներում որոշուեցաւ, ա. Աստ-

ուածաբանութեան ծրագրէն հանել դպրոցական Աստուածաբանութիւնը, Աղեքսանդրեան դպրոցի վարդապետութիւնը և ընթացքէն ի բաց հանել թուաբանութեան կրկնութիւնը և շատանալ այդ առարկայի վերաբերմամբ չորրորդ դասարանի դասաւանդութեամբը, իսկ եռանկիւնաչափութիւնը աւանդել վեցերորդ դասարանում հինգերորդի փոխարէն: Գ. Ռուս գրականութեան պատմութեան հին շրջանէն անցնել միայն ամենակարևորը և բաց թողնել մանրամասնութիւնները, որ մեր աշակերտաց համար նշանակութիւն չունենալով կրնան իբրև աւելորդութիւն ծանրաբեռնել նոցա ուղեղը: Յիշուած այս նկատողութիւնները և փոփոխութիւնները մասամբ իրագործուեցան անցեալ տարի և մասամբ պէտքէ իրագործուին ներկայ ուսումնական տարւոյս մէջ հոգաբարձուաց խորհրդարանի հաւանութեամբը և դրամական նպաստովը: Անցեալ ուսումնական տարին զգալի կորուստ ունեցաւ մեր դպրանոցը, զրկուելով բարձր դասարաններու Ռուս լեզուի և գրականութեան ուսուցչէն: Իլա Պաւլովիչը Սիւսիւկինը կնքեց իւր մահկանացուն երկարատև և ծանր հիւանդութենէն ետքը: Հանդուցեալը մինչև վերջին շունչը, քանի որ ոյժերը բոլորովին սպառած չէին, կը յաճախէր իւր դասերը, բարեխղճարար վերաբերուելով իւր պաշտօնին, սրբութեամբ կատարեց նա իւր պաշտօնը բարձր պահելով ուսուցչի վեհ կոչման գրօշակը, անմոռաց պէտքէ մընայ նորա յիշատակը ամենուս սրտի մէջ, իբրև ազնիւ ընկերի և պարտաճանաչ պաշտօնեայի: Օրհնութեամբ եղիցի նորա յիշատակը:

Հանդուցեալ Սիւսիւկինի դասերը ժամանակաւորապէս յանձնուած էին Բոստովի Բէալական ուսումնարանի Ռուս լեզուի և պատմութեան Պ. Կուզրեաւցև ուսուցչի որ իւր պաշտօնավարութիւնը սկսելով փետրուարի մէջ շարունակեց մինչև Մայիս ամսուայ վերջերը: Տարւոյն վերջը ստիպուեցաւ սա իւր մէն անկախ պատճառներով թողուլ իւր դասերը դպրանոցի մէջ, ուստի և նորա տեղը հաստատուն ուսուցիչ հրաւիրուեցաւ

դպրանոցի բարձր դասարաններու Ռուսաց լեզուի, Պատմութեան և աշխարհագրութեան համար Մոսկուայի ուսումնական շրջանի հոգաբարձուի առաջարկութեամբ վատիլ Եւմենիչ Անտոնով:

Հաւանական է՝ որ վերոյիշեալ դասարաններու աշակերտաց կանոնաւոր պարապմունքը խանգարուած լինելով՝ Նախկին ուսուցչի ցաւի սաստկանալուն պատճառաւ՝ երբ նա չէր կարողանար կանոնաւոր յաճախել իւր դասերուն և մերթ Գալով, մերթ բացակայելովը անհնարին կանէր նաև ուրիշին պարապել իւր տեղը, հարկաւ, նոյն դասարաններու աշակերտները զուրկ եղան Ռուս լեզուի կանոնաւոր դասատուութենէն և չրկարողացան անցնել իրենց որոշ ծաւալը, որոց արդիւնքը ակներև յայտնուեցան հարցաքննութեան Ժամանակ: Քննութեան ցոյց տուած արդիւնքը թէև ձևականապէս ասելով՝ բաւարար էր, սակայն աննշմարելի չէր և աշակերտաց թուլութիւնը, մանաւանդ գրաւոր աշխատութեանց մէջ: Յուսամք որ ներկայումս ունենալով հանգուցելոյն նման պարտաճանաչ այլ ուսուցիչ, կարող կլինենք այս տարուայ ընթացքի մէջ լրացնել պակասորդը, եթէ արդիւնաւոր լինին ձեռնարկած միջոցներս:

Գալով այլ ուսուցչաց ցուցած արդիւնքներուն, ճշմարտութիւնը կը հարկադրէ խոստովանել որ անցեալ տարին, չնայելով ուսուցչաց ընդհանուր պարտաճանաչութեանը, ուրիշ տարիներու հետ համեմատելով աւելի անյաջող անցաւ, յաճախ պատահած վարակիչ հիւանդութիւններու պատճառաւ, որ շատ անգամ արգելք եղան նոցա կանոնաւոր պարապմանցը: Ուստի և դասարանէ դասարան փոխադրուող և գովասանական մրցանակներով վարձատրուած աշակերտաց թիւը աւելի սղակաս է այս տարի, քան թէ նախընթաց տարիները:

Տարւոյն վերջը աշակերտաց ընդհանուր թիւն էր 216, նոցանէ փոխադրուածներն են 138, մնացողները 73, արձակուողները 6, փոխադրուողներէն գովասանական մրցանակաց արժանի տեսուեցան 14 հոգի, դպրանոցական դասընթացը աւարտեցին 3 հոգի Բուդապեան Յարութիւն, Նաւտարգեան Ներսէս և Խամբուրեան Գրիգոր, որոցմէ առաջինը ստանձնած է

ուսուցչական պաշտօն իրեն գիւղի դպրոցում երկրորդը ուղեորեցաւ Էջմիածին ուսմանը շարունակել հոգեւոր ճեմարանի մէջ. իսկ երրորդը ընտրեց առևտրական ասպարէզ:

Յարակցած աղիւսակէն կերեայ դպրանոցի աշակերտաց ընդհանուր թիւը թէ տարւան սկզբին և թէ վերջը, որպէս և նոցա քննութեան ցուգած արդիւնքը:

ՅՈՒՑԱԿ

Թուոյ աշակերտաց թեմական Դպրանոցի ըստ դասարանաց յընթացս 1891—92 ուսում. ամի:

Դասարանք	Թ իւ աշ ա կ ե ր տ ա ց									
	Տարւոյն ընթացի մէջ	Արձակելոց տարւոյն մէջ		Տարւոյն վերջը	Արձակելոց տարւոյն վերջը		Փոխադրելոց	Մնացելոց	Թողնականորոց	Զրիւնկարժից
		ըստ կամաց	նորոգելու ամի		ըստ կամաց	նորոգելու ամի				
Ատոր. Նախակրթ.	44	5	»	40	»	1	29	10	34	10
Միջին Նախակրթ.	57	3	»	54	»	1	37	16	38	19
Բարձր Նախակրթ.	45	3	»	42	»	1	22	19	31	14
Ա. Դասարան.	37	3	»	34	»	1	17	16	20	17
Բ. Դասարան.	20	2	»	18	»	»	9	9	8	12
Գ. Դասարան.	13	»	»	—	»	»	—	—	—	—
Դ. Դասարան.	5	»	»	5	»	»	5	—	3	2
Ե. Դասարան.	5	»	»	5	»	»	5	—	3	2
Զ. Դասարան.	6	»	»	6	»	»	4	2	1	5
Գումար	232	17	»	216	1	4	138	73	144	88

Ի 4. Յունիսի 1892 ամի գումարեցաւ ուսուցչական ժողով գարանոցիս ընդ նախագահութեամբ Մեծ. Տեսչի Պ. Գալստայ Զաւրիւսեան և յառաջիկայութեան ամենայն ուսուցչաց: Ժողովս պարասպեցաւ յակն արկանել զարդիւնս Հարցաքննութեանց, ըստ որոց և որոշեաց զյառաջագէմն փոխադրել ի բարձրագոյն դասարանս, տկարացելոցն ի մի կամ յերկուս առարկայս ընդ իւրում բարեհայեցողութեան տալ վերաքննել յՕգոստոս ամսեան, իսկ զյոյժ տկարս ամենեւին թողուլ ի դասարանս իւրեանց:

Արդ՝ յետ մանրագնին քննութեանց արժանի դատեցան փոխադրելոյ ի ստորին նախակրթարանէ ի Միջինն:

1. Այդինեան Ստեփաննոս.	11. Պարոնեան Յովհաննէս մըրցանակաւ.
2. Աթթարեան Յովակիմ.	
3. Բիշինճեան Սարգիս.	15. Պոպով Յարութիւն մըցանակաւ.
4. Թաշեան Սահակ.	16. Պոպով Ստեփաննոս.
5. Թերքեան Գէորգ.	17. Սարգսեան Արշակ.
6. Թորոսեան Թորոս.	18. Սրմաքեշեան Երեմիա.
7. Խարազեօղեան Սարգիս՝ մըցանակաւ.	19. Սրմաքեշեան Զաքարիա.
8. Կաթենիկեան Յակովբ.	20. Սրմաքեշեան Մարտիրոս բ.
9. Հալաճեան Յովհաննէս.	21. Տիւրկերեան Մկրտիչ.
10. Մարութայեան Նիկողայոս.	22. Քացախեան Մանուկ.
11. Միրճանեան Լուսեղէն.	23. Քելլէշահինեան Քերովբէ.
12. Զախմախեան Գէորգ.	24. Ֆարմաշոնեան Գրիգոր.
13. Պետրոսեան Աղեքսանդր.	25. Սարգսեան Սարգիս.

Իսկ Քէչեճեան Խաչատուր՝ որ առ տկարութեան անձին իւրոյ բացակայ գտաւ ի քննութեանց, փոխադրի ի միջին նախակրթարան տաւնց քննութեան, սակս բարի վարուց իւրոյ և յառաջագիմութեան յուամուսնս յընթացս տարւոյն

Քննեցի յՕգոստոս ամսեան յամենայն ասարկայս:

1. Բարիեան Գէորգ.	3. Յակովբեան Կոստանդին.
2. Կեթմիրեան Գասպար.	4. Տէր Մանուէլեան Յովակիմ:

Սոյնպէս քննեցի յօգոստոս ամսեան և Շատուրեան Աղեքսանդր իբրև ի պատիժ սակս իոյս տալոյ նորա առանց յարգելի իրիք պատճառի, նա թէև գաղտ իսկ ի ծնողաց իւրոց, ի քննութենէ թուարանութեան:

Վերաքննեցի ի Ռուս լեզուի Զարութեան Յարութիւն:

Թագան ի յին նախալրեարանի

1. Դիրիճանեան Գրիգոր.	6. Յովհաննիսեան Աստուածատուր.
2. Եղիայեան Մկրտիչ.	
3. Երէց իոխեան Մանուկ.	7. Արմաքեշեան Մարտիրոս Ա.
4. Միսնիկեան Սահակ.	8. Փութութեան Յակոբ.
5. Մարթաճեան Օհան.	

Իսկ Քեմենչեճեան Գրիգոր վասն անընդունակութեան արձակի: Արձակեալ են ըստ յօժար կամաց իւրեանց Զարիֆեան Էմմանուէլ, Խաղեղեան Մարտիրոս և Պոպով Խաչատուր:

Ի Դիլի նախալրեարանի ի Բարձր նախալրեարան.

1. Աղամալեան Աւետիք.	10. Բողգանեան Սարգիս.
2. Այվազեան Յովակիմ.	11. Թերզիեան Վարդերես.
3. Այվազեան Պօղոս.	12. Թորոսեան Յովակիմ.
4. Այգինեան Ղազարոս.	13. Թուելեան Աղեքսանդր՝ մըրցանակաւ.
5. Աստուածատրեան Գէորգ.	
6. Բարութեան Կոստանդին.	14. Խաղեղեան Յակովբ.
7. Բայեան Թէոգորոս.	15. Խատամեան Գէորգ.
8. Բեանիկեան Մինաս մրցանակաւ.	16. Խըրըմլեան Պետրոս.
9. Բիւրիկեան Մարտիրոս՝ մըրցանակաւ.	17. Կարապետօղլուեան Նազարէթ.
	18. Ճանթեմիրեան Սրապիոն.

19. Մենիկեան Յարութիւն.	26. Պոպով Բարդուղիմէոս.
20. Միրճանեան Սիմէօն.	27. Պոպով Գէորգ.
21. Մինասեան Լևոն.	28. Պոպով Ստեփաննոս.
22. Մորթաճեան Յարութիւն.	29. Սազինեան Խաչատուր.
23. Նահապետեան Աստուածատուր.	30. Սազիրեան Թովմաս.
24. Չէօրէքեան Գրիգոր.	31. Վարդերեսեան Մելքոն.
25. Պարոնեան Մարտիրոս.	32. Վարդապարոնեան Աւետիք.
	33. Քեչեճեան Արամ.

Պոպով կարապետ՝ որ անյայտ իմն պատճառաւ բացակայ գըտաւ ի քննութեանց, վասն բարի վարուց իւրոյ և յառաջադիմելոյն յընթացս տարւոյն փոխադրի առանց ենթարկելոյ քննութեան:

Քննեսցի յօգոստոս ամսեան յամենայն առարկայս Ասմարեան Յարութիւն և Պապիկեան Սգսենտ միայն ի Ռուս լեզուի:

Վերաքննեսցի Պոպով Սերովբէ ի Ռուս լեզուի և Գանձապետեան Գէորգ՝ ի թուաբանութեան:

Թողան ի «ն» նախադասութիւն:

1. Ախաշեան Խաչատուր.	9. Խաճեան Մինաս.
2. Այվազեան Աստուածատուր	10. Հաղրբէկեան Յովակիմ.
3. Աւետիքեան Յովակիմ.	11. Խոճապարոնեան Նիկողայոս:
4. Պիտելեան Պետրոս.	12. Հալաճեան Սահակ.
5. Պիտելեան Սիմէօն.	13. Մելիքզատեան Գեղամ.
6. Խապախալաշեան մկրտիչ.	14. Պոպով Աղեքսանդր.
7. Խալփախչեան Խաչատուր.	15. Պոպով Նիկողայոս.
8. Խոճապարոնեան Աստուածատուր.	

Արձակեալ են կամաւորապէս 1, Այուեան Ռափայէլ, 2, Խոճեան Յովակիմ, 3, Շգրեան Մանուկ, իսկ Տոխասեան (Մանուկ), Գարրիէլ ըստ որոշման Ժողովոյ ուսուցչաց:

Ի Բարձր Կաթողիկոսական Ս. Դատարան.

1. Ալաճեան վարդան.	յանակաւ Ա. Կարգի.
2. Աղաբաբեան Սարգիս.	12 Ստեփաննոսեան Արսէն.
3. Բիլիկեան Ղազարոս.	մրցանակաւ Բ. Կարգի.
4. Զէյթունեան Սերովբէ.	13. Տապախեան Գէորգ.
5. Թորոսեան Կոստանդին.	14. Տէր Գրիգորեան Մելքոն.
6. Լոտոշնիկեան Աստուածատուր.	15. Տէր Յակովբեան Գաբրիէլ
	մրցանակաւ Բ. Կարգի.
7. Լոտոշնիկեան Գրիգոր.	16. Տէր Մանուէլեան Յակովբ.
8. Կաթնիկեան Սերովբէ.	17 Փախալեան Գրիգոր.
9. Հալաճեան Գաբրիէլ.	18. Քալոսոյեան Յովսէփ մրցա-
10. Մխիթարեան Կարապետ.	նակաւ Բ. Կարգի.
11. Ճլափուխեան Գաբրիէլ մըր-	19. Պոպով Գրիգոր.

Իսկ Քեչեճեան Յովհաննէս, որ առ տկարութեան առձին իւրոյ չկարաց ներկայ լինել քննութեանց, փոխադրի ըստ որոշման ժողովոյս վասն բարի վարուց իւրոյ և յառաջադիմութեան յուսմունս առանց քննութեան:

Քննեսցին յօգոստոս ամսեան ի Հայ լեզուի 1, Միսնիկեան Աղեքսանդր 2, Միսնիկեան Լևոն. 3, Արքեպիսկոպոս Աւետիք, 4, Արմաքիշեան Ղուկաս և 5, Քաբիլեան Միքայէլ:

Թ. Կ. Ե. Ի Կաթողիկոսական.

1. Անանեան Գաւիթ.	9. Մաղաբեան Յովսէփ.
2. Աւետիքեան Միքայէլ.	10. Յարութիւնեան Մկրտիչ.
3. Աֆգանգիլեան Մարկոս.	11. Զառիսեան Սերովբէ.
4. Թումանեան Մկրտիչ.	12. Զեսկեան Վաղերիանոս.
5. Խոճայեան Վարդան.	13. Սերբերակեան Խաչատուր.
6. Կարապետեան Միքայէլ.	14. Սերբերակեան Կարապետ.
7. Կիւնէշեան Մկրտիչ.	15. Քացիյեան Վարդերես.
8. Հեքիմեան Յովակիմ.	16. Քափանակեան Խաչատուր.

Արձակեալ են յօժար կամօք 1, Ամիրեան Գաբրիէլ, 2, Խաչի-
ջեան Միքայէլ, 3, Կրասիլնիկեան Յակովբ:

Ըստ որոշման Ժողովոյս վասն անյառաջագիմութեան և զերիամ-
մի չմնալոյ ի սմին նախակրթարանի, որպէս տրամսորէ կանո-
նագրութիւն զպրանոցիս՝ արձակի բիլիկեան Վարդան:

Ս. ԴԱՐԱՐԱՆԻ ԵՐԵՐԵՐԷ:

1. Աբրահամեան Խաչակ.	10. Սաղիմեան Միքայէլ.
2. Բերբերեան Տիգրան.	11. Տէր Կարապետեան Ստե-
փաննոս.
3. Եղիազարեան Լուսեղէն.	12. Յիլինեան Յովհաննէս.
4. Թանքայեան Արամ.	13. Հալաճեան Կարապետ մըր-
ցանակաւ Ա. Կարգի.
5. Խլեբնիկեան Լուսեղէն.	14. Զուպարեան Միքայէլ մըր-
ցանակաւ Բ. Կարգի.
6. Կարապետեան Խաչատուր.	
7. Հալաճեան Քրիստափոր.	
8. Մրզապարոնեան Մանուկ.	
9. Պարոնեան Յովհաննէս.	

Քննեցի յօգոստոս ամսեան բաց ի կրօնից յամենայն առար-
կայս Խաչեան Միքայէլ:

Վերաքննեցին 1, Բերբերեան Մուրատ ի լատին լեզուի. 2,
Մեսնիկեան Մարտիրոս ի Հայ լեզուի, (քննեցաւ և փոխադրե-
ցաւ):

Արձակին յօժար կամօք 1, Խոջվարչեան Գէորգ. 2, Քարիլեան
Մովսէս և 3 Փախալեան Ադամ:

Իսկ Ասլանեան Աւետիք վասն անյառաջագիմութեան:

Մեան է «Քննարան».

1. Աճմեան Խաչատուր.	6. Թիբիճեան Մարտիրոս.
2. Բաղդիկեան Խաչերես.	7. Թիբիճեան Ներսէս.
3. Ենիկեան Աւետիք.	8. Խալաճեան Գէորգ.
4. Եսայեան Կարապետ.	9. Խաչկոռուկեան Յովհաննէս.
5. Զարիֆեան Մատթէոս.	10. Ղազարեան Գրիգոր.

11. Մեղիքեան Բաղդասար.	14. Տէր Միքայէլեան Դաբրիէ,
12. Մերջանեան Բաղդասար.	15. Քէօսէեան Գէորգ.
13. Յարութիւնեան Անդրէաս.	16. Օգսենտեան Գալուստ.

յԵՐԵՐԵՂ ԴԱՍԱՐԱՆԷ ԵՂ,

1. Բետելեան Գրիգոր.	6. Չարիխեան Սերուիբէ.
2. Բէկզուլեան Գրիգոր.	7. Չոպանեան Միքայէլ.
3. Գրուզինեան Խաչատուր.	8. Քելեկեան Խաչատուր.
4. Եարմաղայեան Խաչատուր.	9. Քելեճեան Գէորգ.
5. Մկրտչեան Յովհաննէս.	

Վերաքննեցի յօգոստոս ամսեան ի գաղղիացւոց լեզուի և յաշխարհադրութեան Չուպարեան Ստեփան:

ՄՆԱՆ Ի ՈՒՆ ԴԱՍԱՐԱՆԷ

1 Բարդախչեան Կարապետ	5 Սեֆիրեան Ղազարոս
2 Յովնանեան Լևոն	6 Քիչեճեան Մելքոն
3 Չեսլեան Դաւիթ	7 Քրիստոսոսուրեան Սիմէոն
4 Սարաճեան Վարդան	8 Օգսենտեան Նիկողայոս.

Կամաւորապէս արձակի Սրմաքիշեան Աւետիք:

յԵՐԵՐԵՂ ԴԱՍԱՐԱՆԷ Ի ՉՐԵՐԵՂ

1 Բաբասինեան Աղէքսանդր	5 Մահտիսեան Յարութիւն
միջ. Բ. Կարգի,	6 Մկրտչեան Խաչատուր
2 Եղիազարեան Գրիգոր	7 Չայլախեան Յովհաննէս
3 Թիքիճիեան Մարտիրոս	8 Պապիեան Սիմէոն
4 Հեքիմեան Յակոբ	9 Սրմաքեշեան Երեմիա

Իսկ Գրուզինեան Գրիգոր վերաքննեցի յօգոստոս ամսեան յընդհանուր պատմութեան:

Թողու յիւրում դասարանի Խաչկոռուղեան Մկրտիչ:

Յօժարակամ արձակին, 1, Մեհանաճեան Մակար, և 2, Պոպով Սարգիս:

Ի Զարդարող Դասարանէ Ի Հինգերորդ.

1 Անտիեան Գրիգոր	4 Պոպոլ թաղէոս
2 Թաշեան Լևոն	5 Սաղիթեան վարդերես
3 Կաթենիկեան Գէորգ	

Ի Հինգերորդ Դասարանէ Ի Վեցերորդ

1 Գէնճեան Յակոբ	4 Քիչեկեան Կարապետ մրց.
2 Սալթիկեան Յակոբ	Բ. Կարգի.
3 Սրմաքեշեան Յովակիմ	

Սրմաքեշեան Կարապետ վերսքնեսցի ի գրահաշուի յՕգոստոս ամսեան:

Աւարտին զընթացս Գալրոցական ուսմանց և ստանան զաւարգման վկայագիրս:

- 1 Բուղայեան Յարութիւն
- 2 Խամբուրեան Գրիգոր
- 3 Նաւասարդեան Ներսէս

Իսկ Անտիեան Անուիրիոսի զորմէ ընդ երկար բանք եղէն ի Ժողովիս Ժողովս առաւելութեամբ ձայնից անհնարին համարեցաւ հաւատար այլոց տալ նմա զաւարտման վկայագիր վասն անչափ թուլութեան նորա յուսողական գիտութիւնս, և զի ըստ դրամագրելոյ կանոնագրութեան Գալրանոցիս չկարէ նա ամ մի ևս մնալ ի նմին դասարանի, վասն որոյ սահմանեցաւ տալ նմին զվկայագիր Զ. դասարանի:

Թողան ի սմին դասարանի Թաշեան Սարգիս և Քէօնէեան Մովսէս:

Պ Ա Տ Վ Ե Ր

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՏԻՑ ԵՒ ԵԼԻՑ ԳՈՒՄԱՐԱՑ ԳՊՐԱՆՈՑԻ ՎԻՃԱԿԻՍ
ՎԱՍՆ 1891—92 ՌԵՍՈՒՄՆ. ԱՄԻՆ.

Մ Ո Ւ Տ Ք

Նպաստ քաղաքական վարչութեան	Բ.	Կ.
Վարձ շինուածոյ խալիպեան ուսումն.	6875	37
	3000	—

	Բ.	Կ.
Վարձ կրպակաց Գպրանոցի	450	—
Նպաստ եկեղեցեաց վիճակի	3275	—
Թոշակ աշակերտաց	4366	—
Տոկոսիչք գրամոց ընթաց. հաշուով	147	90
Գին վաճառեալ գրեհոյ ի մատենադարանէ Գպրանոցի	29	60
Գումար ստացեալ ի ժառանգէ հանգուցեալ Խ. Տեաչ- կովի ի հաշիւ տոկոսեաց կտակաւանդեալ գումարին	1200	—
Գումար	19,343	87.

Ե Լ Ք.

Թոշակք տեսչի և ուսուցչաց գպրանոցական դա- սարանաց	12345	1
Թոշակք ուսուցչաց նախակրթարանաց	2980	—
Թոշակք երից վերակացուաց աշակերտաց	1000	—
Թոշակ մատենադարանապետի	150	—
Վարձ ծառայից	440	—
Ծախք վասն ուսումն. պիտոյից	214	51
Ծախք անտեսականք	784	49
Գումար տուեալ եկ. Հոգաբարձութեան ի գնումն տոկոսաբեր արքունի գրամատոմսաց ի հաշիւ Տեաչ- քովեան գումարի	773	76
Գումար ծախսեալ ի վրայ շինուածոյ գպրանոցի	204	69
Լիճիկ գործաւարի Հոգաբարձ.	500	—
Ընդամենայն	19,092	45

Մնացորդ առ սկիզբն նոր ամի 251 42

Գումար

 19,343 87